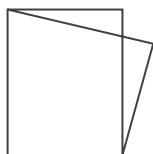

Fra professionshøjskole til universitet – et essay om at skifte sted

Lars Emmerik
Damgaard Knudsen,
adjunkt, ph.d., DPU,
Aarhus Universitet

Prolog

Da jeg blev spurgt, om jeg ville skrive en artikel om mit skifte fra professionshøjskole til universitet, så tænkte jeg i første omgang på, hvordan mit arbejdsliv dengang ændrede sig. Det handlede om at komme nærmere forskningen og var bestemt også en markant forandring. Men ved nærmere eftertanke, så havde både den professionshøjskole, som jeg var ansat på og det universitet, som jeg skiftede til, også gennemgået nogle markante forandringer før, under og

efter jeg selv skiftede. Så mens jeg tog nogle skridt, så gjorde institutionerne det samme, og på visse niveauer var det medskabende for os begge. Inspireret af den amerikanske fænomenolog Edward S. Caseys stedteori (2009) vil jeg derfor i dette essay reflektere over, hvordan stederne ikke blot er objekter, men derimod begivenheder, som samler tiders erfaringer i sig og udvikler deres egen intentionalitet. Vi er altså nok medskabere af de institutioner, som vi arbejder i, men de er ikke formbare som et stykke

ler. De undergår deres egne processer – nogen gange parallelt med vores – og de er medskabere af os gennem deres fysiske, kulturelle og sociale indretninger og intentioner, som afspejles af fortiden, nutiden og fremtiden.

Vordingborg

Titlen lyver lidt. Jeg skiftede nemlig ikke først fra professionshøjskole til universitet, men allerførst fra universitet til professionshøjskole. For min vej til at blive adjunkt på Vordingborg Seminarium i 2005 gik ikke over egne erfaringer fra læreruddannelsen, men derimod fra DPU, hvor jeg lige knapt havde gjort mit speciale i pædagogisk filosofi færdigt. Det gav en abrupt begyndelse. Den underviser, som jeg skulle overtage undervisningen i Didaktik og Pædagogik fra, skelnede ikke mellem fagene og brugte den samme bog i dem begge. Vi var tre nye adjunkter, og de fire ældre lektorer, som tog i mod os, gjorde deres for at vi skulle føle os hjemme. Der var ikke afsat timer til mentorarbejde. Vi fik en masse forslag til tekster, som vi kunne bruge i undervisningen, en guide til hvordan man lavede en undervisningsplan, og så var det ellers i gang. I dag møder jeg engang imellem en studerende, som sad i klassen på det allerførste hold, jeg havde. Når vi ses, bliver jeg kastet tilbage til dengang, hvor jeg stod med fire hold med hver deres næsten identiske nummer, som jeg altid forvekslede, et improviseret pensum, men med en gevaldig lyst til at bringe stoffet ud over bogen og ind i samtalen. Det var ikke kun rod – der var også noget godt, men jeg havde ingen lærerbaggrund at hente hverken legitimitet eller erfaringer fra i vores diskussioner.

Sådan gik det første og andet år som adjunkt sin egen bumpede gang. Vordingborg Seminarium var få år forinden blevet en del af CVU Syd. Det sagde mig ingenting dengang, men jeg kunne huske, da jeg gik på RUC, at der var nogle studerende, der havde lavet et projekt, om CVU-reformen. Det handlede vist om, at de enkelte institutioner var blevet presset ind i et samarbejde, som truede deres selvstændige identitet. Når jeg tænker på, hvad der siden er sket med netop uddannelsernes identitet i Professionshøjskolereformen, så kan jeg godt acceptere, at jeg som ung adjunkt dengang tænkte: "Hvor slemt kan det være?". Det var jo nok i virkeligheden en tanke, som jeg brugte i mange sammenhænge dengang bortset fra i ét tilfælde. Jeg havde to timers transport fra København hver vej hver dag, fem dage om ugen, en lille dreng på ni måneder og alt for meget undervisning. Så jeg blev syg, og da jeg blev rask igen, begyndte vi at se på hus i Næstved. Da vi flyttede ind tre måneder senere, så mindskede det transporttiden gevaldigt og øgede tilsvarende mit engagement på seminarier. For her var jo højt til loftet. Vi havde vores egen rektor, bestyrelse og et sted i CVU'et sad der også nogen, som varetog en forskningspulje. Jeg blev en del af skolekomedien og spillede hovedrollen i en version af Grease, hvor der var byttet om på kønnene, og jeg havde en kyssscene. Der var også en volleyball-turnering, en studietur til Tyrkiet og månedlige foredrag i de såkaldte stjernestunder, blandt andre med Nasar Khader (dengang han var radicoool og ikke sloges med DF om at være mest højreorienteret), som kom med to livvagter, og alle i salen var lidt star struck.

Professionernes kropslighed

Det var også dengang, at jeg efterhånden fik set lidt mere konstruktivt på min baggrund i den pædagogiske filosofi og særligt interessen for kropsfænomenologi – det måtte da kunne bruges til noget. Og til et møde i redaktionen på *Unge Pædagoger*, hvor min kollega og adjunktvejleder Stina Løvgreen Møllenbach var med, præsenterede jeg en løs idé om, at krop og lærerarbejde da måtte hænge sammen. "Jamen, det gør det da, men det gør krop og flere andre professionsuddannelser også", svarede Stina og fortsatte: "Hvorfor finder du ikke nogle samarbejdspartnere fra sygeplejerske-, pædagog-, og ergo- og fysioterapeutuddannelserne og søger CVU Syd om nogle forskningsmidler til et projekt om det?". Det lød ligefrem nemt. Ja, næsten, som om jeg måske skulle have gjort for længe siden uden, uden at det dog var en kritik. Så jeg skrev rundt til uddannelseslederne fra de fire andre uddannelser og fik skabt en forskergruppe, som søgte 1,5 million til et treårigt projekt, vi kaldte Kropslighedsprojektet. Vi fik pengene og gik i gang med at designe undersøgelsen, diskutere hvad vi faktisk ville undersøge og tilbage igen til designet. Sådan gik der en rum tid. Der var en enkelt udskiftning i gruppen, og snart begyndte vi at lægge møderne på de andre uddannelsessteder. På Vordingborg Seminarium brugte vi gerne et bestemt rum, men det rykkede os ikke. Vi måtte ud og se, hvordan de andre uddannelser var indrettet. Det endte af praktiske grunde dog med, at de fleste møder blev på sundhedsuddannelserne i Næstved, som jeg til gengæld kom til at kende rigtigt godt og fortsat føler mig hjemme i.

Midt i det hele blev vi ramt af Professionshøjskole-reformen. Pludselig var vores rektor kun 'leder', bestyrelsen var væk, og det samme var vores forskningsmidler! Nu skulle der åbenbart centraliseres, struktureres og lægges visioner for alt inklusiv forskningen i den nye, store institution, University College Sjælland (UCSJ). Forskningsafdelingen i CVU Syd havde vist også mest fungeret som et hemmeligt kontor, som kun nogle få vidste, hvor lå. Men jeg gjorde, og med fusionen i UCSJ blev det første gang, at jeg måtte forsøge at træde i karakter som forskningsleder og få pengene tilbage. Det lykkedes. Jeg fik ovenikøbet en god kollega i den nye forskningschef, Johnny Lauritsen, som siden hjalp mig i forbindelse med en ph.d.-ansøgning. Der var altså fortsat højt til loftet, og jeg kunne forstå på kollegerne fra andre professionshøjskoler, som jeg mødte i redaktionen på *Unge Pædagoger*, at det bestemt ikke var udbredt alle steder: Som ung adjunkt kunne man ikke bare blive forskningsleder, men det var jeg altså. Det var ovenikøbet min første erfaring med forskning, og jeg var den yngste i gruppen. Så da vi havde fikumdikket rigeligt med undersøgelsesdesignet, henvendte vi os til professor Reinhard Stelter, Helle Rønholt og Charlotte Svendler Nielsen fra Idræt på Københavns Universitet, som hjalp os med både design og forståelserne af krop i undervisningen. Vi fik skaffet videokameraer, filmet og observeret udvalgt undervisning på hver af de fem uddannelser og kombineret det med interviews med undervisere og studerende. Egentligt et ret stort materiale, som vi forsøgte at analysere i fællesskab, selvom det praktisk var svært. Projektet førte til, at vi lavede en konference, der hed 'Krop og Læring'

med keynotes fra Norge, Sverige og Danmark samt en antal workshops og posterpræsentationer, og alle oplæg blev samlet i bogen *Kroppen i læringsrum*. Af de fem vi var i gruppen, har tre af os i dag en ph.d.-grad. Ikke dårligt, men heller ikke noget slutpunkt. Alt fortsætter, og det gjorde både professionshøjskolens skiften og vores karrierer og erkendelser også.

Lukningstruet

I 2007 fejrede Vordingborg Seminarium 125 års jubilæum, og det blev blandt andet fejret i festsalen med taler, hvor vi hørte om forskellige perspektiver og tidshorisonter. Blandt talerne var der en, som sagde: "Da Læreruddannelsen i Vordingborg åbnede var det allerede lukningstruet. Der var kun fem tilmeldte på det første hold, og det blev hurtigt reduceret med 20 %, da en af de studerende desværre døde inden undervisningen gik i gang". Hvor tragisk det end måtte være for den stakkels studerende, så kunne alle se den sorte humor i, at Vordingborg Seminarium, som fortsat kæmpede for sin overlevelse, allerede fra den første begyndelse havde levet et truet liv. På en eller anden måde lykkes det dog at tiltrække Center For Undervisningsmidler og Pædagoguddannelsen samt at leje nogle lokaler ud til sprogskolen (heriblandt den tidligere rektors kontor, hvilket siger en del om den faldende agtelse) og i 11. time at trække det længste strå, således at det ikke blev Vordingborg, men Holbæk og Haslev Seminarium, der blev lukket. For i ledelsen af UCSJ havde man fundet ud af, at det ikke kunne betale sig at have uddannelser i Udkantsdanmark. Ved at placere et nyt byggeri i Roskilde (åbnede august 2012) tæt på RUC, så håbede man på, at flere studerende fra

København ville tage deres uddannelse i UCSJ. Og man kunne måske også få mere ud af samarbejdet med RUC, af tværfagligheden og ikke mindst af bygningernes kvadratmeter, som dog snart skulle viste sig at være underdimensioneret. Faglokaler og kontorer skulle blive kraftigt reduceret, og selvom loftet i det nye campus ifølge tegningerne var endog meget højt, så havde det aldrig tidligere føltet så lavt. Det blev understreget, da der blev trykt et anonymt læserbrev i *Sjællands Tidende*, hvor fusionsprocessen blev kritiseret. Ledelsen ville finde afsenderen – koste hvad det ville. Pilen pegede på en bibliotekar, som erklærede sin uskyld, og i øvrigt fik officiel opbakning af politiet til, at enhver måtte ytre sig frit. Alligevel fik han to advarsler, "fordi vi ved, at det er dig", som han refererede sit møde med ledelsen. Alle var rystede. Vi rykkede sammen, så godt vi kunne i Vordingborg, hvor økonomien var blevet forsøgt at komme i balance ved at optage et hold kinesiske studerende. Da vi efter lang tid skulle votere på deres bachelorprojekter, blev vi anklaget af en censor for at have lavet en 'graduation mill'. Og den skam burde vi tage på os. Der var nemlig ingen forudgående eksamen eller standartkrav til deres engelskkundskaber, sådan som man ellers bliver mødt med på andre universiteter, der optager udenlandske studerende. Det gik voldsomt ud over deres præstationer, som alligevel blev godkendt. Når jeg i dag læser lektoratmodninger, der handler om samarbejder med kinesiske partnere og/eller studerende, så tænker jeg hver gang på, hvor misforstået det er at se bort fra krav til engelskkundskaberne.

Skiftet til universitetet

Men på Læreruddannelsen Vordingborg

Det handlede vist om, at de enkelte institutioner var blevet presset ind i **et samarbejde, som truede deres selvstændige identitet.**

(som vi nådigt fik lov at kalde os) fik vi brugt erfaringerne til at etablere et europæisk samarbejde om en international læreruddannelse og en skolebaseret læreruddannelse. Ud over den ordinære læreruddannelse, eftervidereuddannelse og forsknings- og udvekslingsprojekter var der pludselig meget forskelligt at se til. Jeg var involveret i det hele og kunne i 2009 kalde mig lektor. Efterhånden var min tid dog mest optaget af forskning, så på mit skema havde jeg kun et enkelt hold, og da ledelsen en dag skulle fyre, så kiggede de på mig (uden at det dog endte med en opsigelse). Det var frustrerende. Forskningsmidlerne var netop kommet udefra og havde frigivet flere timer til andre i faggruppen. Alligevel var jeg den, der bedst kunne undværes, fordi jeg "leverede mindst på vores grundydelse, læreruddannelsen", som begrundelsen lød. Der var altså ikke plads til forskning, og en gammel drøm om at skrive ph.d. blev pludselig meget aktuel. I et arbejdsraseri og en mild form for stalking af tidligere samarbejdspartnere

fra Københavns Universitet fik jeg sendt en ph.d.-ansøgning til RUC, men undervejs også til DPU, som tilfældigvis havde slået en spændende ph.d.-stilling op. Forskningschefen i UCSJ havde talt godt for mig på RUC, og snart fik jeg tilbuddet om et ph.d.-stipendium dér. Men kun en uge efter ringede de fra DPU, og de tilbød mig også et ph.d.-stipendium. Jeg kendte både RUC og DPU som kandidatstuderende og vidste godt, hvad jeg ville, men det var ikke rart at skulle skrive et 'nej tak men tak for hjælpen' til forskningschefen i UCSJ. Det endte dog med, at stipendiet gik til en anden, som i dag er færdiguddannet forsker. Så nu var jeg tilbage på DPU, og her startede mange kendte processer forfra. At begynde et nyt arbejde i København, som vi netop var flyttet fra virkede ironisk, men der er noget om det, de siger på Sydsjælland. "Der er længere fra København til Sydsjælland, end der er den anden vej". Og på en eller anden måde fandt jeg ud af at pendle sammen med de 5.000 (!) andre, der hver dag forlader Næstved og tager mod

hovedstaden. Toget blev mit kontor. Stillekupeen er udvidet til i praksis at omfatte samtlige kupeer om morgenen. Og rejserne til ph.d.-kurser og konferencer i andre lande og landsdele blev normalt, og jeg trivedes. Jeg blev en del af forskningsprojektet 'Brobygningsprojektet' under ledelse af Per Fibæk Laursen. Det handlede om relationerne mellem professionsbachelorstuderendes frafald og deres oplevelser af manglende sammenhæng mellem teori og praksis. Og på samme måde, som vi på professionshøjskolerne havde kigget efter universiteterne, kiggede vi nu i Brobygningsprojektet efter professionshøjskolerne: "Hvad har de behov for? Hvad er det der rør sig? Hvem kan man henvende sig til?". Undervejs slog det mig, at vi til ikke så få møder vekslede mellem at diskutere udformningen af undersøgelsesdesignet, hvad vi egentligt ville undersøge og af design igen. Så indimellem måtte jeg kigge over skulderen for at se efter, om det var en joke, at man også på universitet, omgivet af fire professorer havde de

Det var også dengang, at jeg efterhånden fik set lidt mere konstruktivt på min baggrund i den **pædagogiske filosofi og særligt interessen for kropsfænomenologi – det måtte da kunne bruges til noget.**

selsomme diskussioner, som vi havde haft i Kropslighedsprojektet. Det var på én gang foruroligende og betryggende. For jeg var jo ikke ny i denne form for tvivl og kunne bidrage til diskussionen og det teoretiske grundlag i den kvalitative del af undersøgelsen. Men de forskellige baggrunde og perspektiver, som vi hver især kom med, var lige så vanskelige at forene som i Kropslighedsprojektet, og snart begyndte jeg at tænke mest på min egen afhandling. Den skulle være færdig til tiden, for jeg skulle jo tilbage i mit lektorat på UCSJ. Ganske som UCSJ blev reformeret under Kropslighedsprojektet, så undergik DPU også nogle gevaldige reformer, mens jeg var involveret i Brobygningssprojektet. DPU var netop blevet et fakultet under Aarhus Universitet og havde derfor sagt farvel til en status som 'universitet'. Det varede dog ikke længe før, at den nylige betegnelse 'fakultet' blev vekslet til 'institut'. Og hver gang

skulle vi ændre navn, så både vi selv og de nærmeste partnere var i tvivl om, hvem og hvor vi egentlig befandt os. I København? Aarhus? Begge steder! Vi fik gjort Brobygningssprojektet færdigt, og jeg fik forsvaret min afhandling *Teori og praksis i læreruddannelsen – kundskabsformer, kultur og kropslighed*. Derved blev jeg åbenbart den første både på mit gamle kandidatstudie pædagogisk filosofi og fra Læreruddannelsen Vordingborg, som fik en ph.d.-grad, og de parallelle processer synes at gentage sig på nye måder. Min vejleder, Lisbeth Haastrup, og jeg fik sammenskrevet det kvalitative delprojekt i bogen *Teori og praksisdidaktik*, og vi begyndte et nyt samarbejde med professor Klaus Nielsen og professor Lene Tanggaard om conference-symposium på Island og et temanummer i *Nordic Psychology*. Men jeg var nu tilbage på UCSJ og samtidig ansat som ekstern lektor på DPU. Tilsammen

en hel stilling, men i praksis mindst halvanden. Der var undervisning, møder, e-mails og planer, som aldrig kunne nås eller blive til noget, fordi jeg altid var det andet sted. Men på UCSJ blev jeg forskningskoordinator og skulle rådgive ledelsen om, hvilke af de forsknings- og udviklingsprojekter, som kollegerne havde ansøgt om, skulle blive til noget og hvordan. Det udviklede sig snart til at blive et professionsudviklingsprojekt fremfor at tilvejebringe ny viden. Og det var en god udvikling, synes jeg. For hvor skulle kollegerne ellers have forskningskompetence fra? Det var jo længe siden, at de havde gået på universitetet, og jeg havde netop taget en forskeruddannelse. Så det var oplagt, at jeg gav noget tilbage. Jeg fik også ansvar for at præsentere de bachelorstuderende for, hvordan man skaber et undersøgelsesdesign, og snart fandt jeg ud af, at det oplæg jeg brugte dér også kunne bruges til kollegerne på læreruddannelsen, men

også til de studerende på DPU, som tog modulet 'Pædagogisk Forskning og Udvikling'. Så på den måde blev den første, hårde og udviklende diskussion i Kropslighedsprojektet om, 'hvordan man undersøger noget, hvad man egentlig vil undersøge og så retur til designet' den bærende forbindelse mellem mit skifte mellem professionshøjskolen til universitetet.

Adjunkt igen

Der gik to år med det, og efter i alt seks år som lektor og heraf to som ekstern lektor på DPU blev jeg fastansat på DPU som... adjunkt. Det blev altså et skifte, der ligesom uddannelserne på UCSJ og DPU i deres reformprocesser, også for mig betød et slags step down. Det kunne jeg nok klare for, "for hvor slemt kan det være?" Men dels er man som adjunkt ansat i en tidsbegrænset stilling, og dels får man mindre i løn. Det var igen frustrerende, men jeg kunne ikke blive ansat som lektor, og denne gang førte brokieret kun til nogle tillæg og en iPad. I Dansk Magisterforening (DM) må man undre sig engang imellem over, hvorfor de har accepteret denne behandling af deres medlemmer, der skifter fra

professionshøjskoler til universiteter. Et venligt, men bestemt telefonopkald til DM gjorde ingen forskel. DM er vist mest fokuseret på, at stillingsstrukturen og betegnelsen 'docent' (som i praksis betyder længere forskningstid end for en lektor på universitetet), skal skabe en trafik fra universitet til professionshøjskolerne. Men jeg sad altså nu som adjunkt og var formand for lektorbedømmelsesudvalg til professionshøjskolerne. Lidt underligt.

Som adjunkt skulle jeg også tage et pædagogisk kursus i undervisning. Selv med en bachelorgrad, en kandidatgrad og en ph.d.-grad i pædagogik og flere års erfaring som underviser, skulle jeg på et pædagogikumkursus. Det kom meget bag på mig, men det mest overraskende var, hvor spændende kurset var. Og hvor paradoksalt det er, at sådan et kursus er obligatorisk på universitetet, men ikke på professionshøjskolen. Det gælder jo også forskningen i sektorernes didaktikker. Der er en hel forskningsgren, der hedder universitetspædagogik, men næsten ingen litteratur om fx læreruddannelsespædagogik. På professionshøjskolerne må man slet ikke forske i egen didaktik. På baggrund

af min ph.d.-afhandling har jeg bidraget til at rette lidt op på dette gennem foredrag for adjunkter og i et kapitel i Uddannelsesbogen om undervisning og didaktik på professionsuddannelserne.

Parallele spor

På den måde har der været mange forskellige, men dog parallelle spor mellem mine og institutionernes skift. Det har hver gang formet mig, at loftet var enten højt eller lavt, at vejen var kort eller lang, og at indholdet var enten kendt eller ukendt. Og jeg er meget spændt på, hvordan professionshøjskoler og universiteter fremover udvikler sig. Da jeg havde sagt op i Vordingborg, så sagde uddannelsesleder Lonnie Stahl til receptionen, at min læretid nu var ovre. Det er sandt. Nogle ting vender ikke tilbage, gentager sig eller optræder cyklisk. Men det er alligevel slående, hvor mange ligheder der kan være mellem steder, som man bryder op fra, og hvordan man også selv er medskaber af dem undervejs. Om tre måneder udløber mit adjunktur på DPU og et nyt skifte kan begynde. ♦

REFERENCER

Casey, E.S. (2009). *Getting Back into Place. Toward a Renewed Understanding of the Place-World*. Bloomington: Indiana University Press.

Hastrup, L. & Knudsen, L.E.D. (2015). *Teori- og praksisdidaktik*. København: Forlaget Unge Pædagoger.

Knudsen, L.E.D. (2018). Teori og praksis som didaktisk værktøj. I: Vibeke Damlund (red.). *Undervisning på professionsuddannelser*. København: Munksgaard (in progress).

Knudsen, L.E.D. (2012). *Teori og praksis i læreruddannelsen: Kundskabsformer, kultur og kropslighed*. Ph.d.-afhandling. København: Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.